

S međunarodne radionice u Cavtatu, koja je okupila vodeće stručnjake s područja prevencije pretkanceroznih promjena i raka vrata maternice, stižu optimistične vijesti

Znamo kako spriječiti svaki slučaj bolesti ali to, na žalost, ne primjenjujemo. Većina žena u Europi i dalje malo zna o raku vrata maternice ili o tome što bi trebale napraviti da se zaštite. Europske zemlje uglavnom imaju loš ili nikakav program prevencije, a dobro organiziranim programima za čak bi se 80 posto mogao smanjiti broj slučajeva ove vrste tumora! Nove tehnologije dijagnostike i cjepivo omogućit će još veće smanjenje učestalosti ove opake bolesti. To je jedna od najoptimističnijih vijesti s međunarodne radionice o HPV virusima u Cavtatu, koja je okupila vodeće

Znamo kako spriječiti rak vrata maternice

će stručnjake s područja prevencije pretkanceroznih promjena i raka vrata maternice.

Razmjena iskustava

U prelijepom prirodnom okruženju puna četiri dana proteklog vikenda komuniciralo je, diskutiralo i razmjenjivalo iskustva više od 150 stručnjaka iz Europe i s drugih kontinenata.

- Upravo je rak vrata maternice primjer nejednake zdravstvene skrbi o ženama diljem Europe. U nekim je zemljama ova bolest 6 puta učestalija, a najugroženije su niže socioekonomske klase - naglasio je dr. Philip Davies, generalni direktor Europske udruge za rak vrata maternice (European Cervical Cancer Association-ECCA) na tiskovnoj konferenciji. Na ovom za našu, ali i nama susjedne zemlje iznimno važnom radnom skupu, koji se održao pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi i Europske federacije za kolposkopiju, te pod supokroviteljstvom Jadranke Kosor, potpredsjednice Vlade i ministrice obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, sastali su se vodeći svjetski i domaći stručnjaci iz područja prevencije, što uključuje epidemiologiju, dijagnostiku i liječenje pretkanceroznih promjena i raka vrata maternice. Tom su prigodom predstavljene Europske smjernice o sigurnosti kvalitete provođenja probira na rak vrata maternice grupe

stručnjaka pri Europskoj komisiji, odnosno Međunarodne agencije za istraživanje raka (IARC), a na kraju radionice donijete su i konsenzus preporuke o načinu provođenja organiziranih programa prevencije raka vrata maternice u svim zemljama članicama EU i onima koje će to uskoro postati. Za trajanja radionice Europska je federacija za kolposkopiju održala i međunarodni tečaj iz kolposkopije.

Nove tehnologije

- U Hrvatskoj godišnje oboli u prosjeku 350 žena, a umre ih oko 100, što je 3,3 puta više nego u Finskoj, koja ima najmanju stopu u Europi, gdje od raka vrata maternice svake godine oboli 50.000, a umre 25.000 žena. Moramo i želimo učiniti sve potrebno kako bismo ove brojke smanjili što više. Kad mislim na nove tehnologije, to su: tekućinska citologija (LBC), testiranje na HPV i cijepjenje protiv HPV-a. Ipak, treba imati na umu da će one biti učinkovite jedino primjenjuju li se u sklopu or-

Priznanja za informiranje

I informiranje je jedna od karika u prevenciji, stoga su za doprinos edukaciji žena o HPV-u na skupu u Cavtatu vrijedna priznanja ECCA-e dobile i redakcije Tene i Vite.

ganiziranih programa prevencije - naglasila je dr. sc. Magdalena Grce, članica uprave ECCA-e. Zajedno sa suradnicima iz Instituta Ruđer Bošković, te ostalim suorganizatorima - dr. Ikom Kardum Skelin, predsjednikom Hrvatskog društva za kliničku citologiju, prof. Goranom Grubišićem, predsjednikom Hrvatskog društva za kolposkopiju i cervikalnu patologiju, dr. Philipom Daviesom, generalnim direktorom ECCA-e i prof. Thomasom R. Brokerom, predsjednikom Međunarodnog društva za papiloma viruse - vrijedno je odradila i velik dio organizacijskog posla.

Papa-test nije dovoljan

Probir na rak vrata maternice ili otkrivanje stadija prije raka trenutno se zasniva na klasičnoj

HPV ne samo na genitalijama!

■ Zašto tako velik broj žena ima HPV?

Razloga je više. Veći broj spolnih partnera tijekom života povećava rizik od izloženosti većem broju raznih tipova HPV virusa, koje svaki od partnera donosi, a da sam ne mora imati simptome i znakove infekcije. Osim toga, brojni vanjski čimbenici utječu na to da inače prolazna infekcija postane trajna. Sluznica vrata maternice daleko je osjetljivija na razvoj perzistentnih HPV infekcija nego ostala tkiva i organi, stoga je iznimno važno smanjiti rizično promiskuitetno ponašanje i zaštititi se kako bi žene imale manji rizik zaraze infekcijama raznim tipovima HPV virusa, ali i drugim uzročnicima spolnih zaraza. Vjerujem da ćemo ovu bolest, zbog koje smo se ovdje sastali, a od koje pate stotine tisuća žena u svijetu u najboljim godinama, zajedničkim organiziranim i racionalnim djelovanjem i mjerama prevencije, dijagnostike i liječenja uspjati suzbiti na maksimalno moguću nisku stopu.

■ Humanih papiloma virusa ima mnogo: koji su i koliko realno opasni?

Postoje brojni tipovi HPV-a, od kojih četrdesetak nalazimo u spolnom sustavu. Svi su se vrlo dobro prilagodili životu u stanicama naše kože i sluznica, i to ne samo genitalija nego i drugdje. HPV je vrlo uobičajena infekcija, a pojava i učestalost kod spolno aktivnih ljudi, pa i to što će se u konačnici dogoditi - samoizlječenje, sponatno čišćenje od virusa ili ozbiljna bolest - zavise od brojnih čimbenika. Većina ih je poznatih, ali se još uvijek traga za

pravim razlozima zašto ovaj virus u nekoga pokazuje zlu čud, dok se u većine ponaša dobroćudno. Genitalne infekcije ozbiljnije su u osoba koje prerano stupaju u spolni odnos, a rizik od ozbiljnih posljedica raste s promiskuitetom.

■ Glavni uzročnik raka vrata maternice su tzv. visokorizični tipovi. Što je s ostalim infekcijama, mislimo na koinfekcije s drugim virusima i bakterijama?

Činjenica je da postojanje zaraza drugim DNA virusima, kao što su Herpes simplex, Varicela zoster, citomegalovirusi, Epstein-Barr virusi, adenovirusi, parvo virusi, polioma virusi, RNA virusi (HIV, HCV, HBV) ali i intersticijske bakterije, poput klamidije, dovode do sinergijskog učinka i slabe ne samo lokalni sluznički nego i opći obrambeni sustav. Dakle, dovode do pada imuniteta. I na njih treba misliti kao na ozbiljne moguće sudionike progresije ozbiljnosti promjena na sluznici vrata maternice, ali i drugdje, jer se sve više uviđa da HPV virusa i njima uzrokovanih karcinoma ima i drugdje, u usnoj šupljini, analnom kanalu i drugim dijelovima gastrointestinalnog trakta. Na primjer, na tonzilama, jeziku, u oku, u grkljanu i kod djece i kod odraslih, pa i u nekim tumorima bronha i pluća. Iako su tipovi HPV 6 i 11 dobroćudni, danas je poznato kako svojim rastom

Među brojnim vodećim svjetskim i domaćim stručnjacima, koji su se odazvali Međunarodnoj radionici o HPV-u, bio je i prof. Thomas R. Broker, predsjednik Internacionalnog društva za papiloma viruse, jedan od najuglednijih predavača Sveučilišta Alabama u Birminghamu. Tijekom trajanja skupa u Cavtatu s njim je razgovarala naša stručna suradnica dr. med. Anka Dorić

moгу ugroziti grkljan i bronhe. Srećom je to izuzetno rijetko, ali se događa, a zašto i na koji način još nam je uvijek zagonetka i takve slučajeve bolesti ne možemo predviđjeti.

Nedvojbeno je da su visokorizični HPV tipovi uzročnici raka vrata maternice. U gotovo svakom slučaju raka vrata maternice te promjenama koje mu prethode nalazimo jedan ili više tipova HPV-a od njih petnaestak tzv. visokorizičnih, u gotovo 70 posto slučajeva nalazimo visokorizične HPV tipove 16 i 18. Zbog toga testovi koji otkrivaju virus (uzročnik bolesti) uključuju visokorizične tipove HPV-a.

U većini slučajeva HPV-infekcija je prolazna, nestaje sama od sebe u razdoblju od 1 do 2 godine bez pojave simptoma bolesti i ikakvih posljedica. U vrlo malog broja žena infekcija će postati trajna i nakon dugog niza godina (10 do 20) razviti se u rak vrata maternice. Tako dugo razdoblje razvoja bolesti omogućuje pravodobno otkrivanje predstadija bolesti, kada je ona još izlječiva.

citologiji. Papa-test omogućuje otkrivanje abnormalnih stanica vrata maternice koje se mogu razviti u rak. Ako ne nestanu, trajno su prisutne ili su jako poremećene, treba ih pratiti i po potrebi ukloniti jer povećavaju rizik nastanka raka. Sve žene između 20.

i 65. godine trebale bi se testirati svake treće godine.

Papa-test, unatoč svim prednostima, kao i svi testovi ima ograničenja, a to su česti lažno negativni rezultati. Zbog toga ga je važno redovito ponavljati i po preporuci učiniti kolposkopiju (pregled vrata maternice pod povećalom) ili/i test na HPV (otkrivanje uzročnika bolesti). Uvođenjem tekućinske citologije (LBC, od engl. Liquid Based Cytology) povećat će se osjetljivost klasične citologije, a istodobno omo-

gućiti HPV testiranje iz istog obriška vrata maternice i time smanjiti prečest odlazak na Papa-test.

Uskoro cijepjenje

Primarna prevencija bit će cijepjenje, ali ono neće štiti od svih ostalih visokorizičnih tipova HPV-a koji nisu zastupljeni u cjepivima, a također su mogući uzročnici raka vrata maternice. Stoga će i kod žena koje će se cijepiti i dalje biti potrebno testiranje, jednako kao i u onih koje nisu cijepjene.